

Композитор із щедрістю розкриває виразовий та технічний потенціал солюючого інструмента. А. Легкий використовує весь діапазон її можливостей — від найнижніх *pianissimo* до потужних *fortissimo*, від витончених *legato* до швидких, віртуозних пасажів. Технічна палітра солюючого інструмента включає як традиційні прийоми, так і специфічні, як-от *col legno*, *pizzicato* у другій частині Концерту, тим самим створюючи сонористичні ефекти та розкриваючи темброво-сонористичні можливості скрипки.

Жанрові особливості концерту вдало реалізують діалог між солістом та оркестром, що яскраво виявляється в першій частині композиції. Вона вирізняється енергійною пульсацією в струнних інструментів, де перевага надається ритму, а довгі мелодії практично відсутні, завдяки чому автор уникає статичності, підтримуючи зацікавлення слухача. Натомість у другій, ліричній за характером, частині композитор досягає балансу між звучанням солюючої скрипки та оркестром. Партія соліста вирізняється сонористичними ефектами та вражає експериментальним підходом до звуку. У третій частині вона характеризується віртуозністю, звучить на тлі фігурацій партії оркестру, які постійно змінюються. Відтак, розгортання музично-тематичного матеріалу не є статичним чи монотонним: характеризується багатим динамічним планом, емоційною палітрою, вражає своєю непередбачуваністю зміни. Особливо слід відзначити, що динамічні контрасти є одним із ключових елементів драматургії композиції. Тематичні побудови, що вирізняються інтенсивним розвитком матеріалу, чергуються із періодами «статичного» плану, відтак виникає відчуття постійної напруги й очікування. Ці контрасти не є хаотичними; вони ретельно розраховані та органічно вплетені в тканину твору, підкреслюючи його емоційне насичення. Таким чином, репетиційна техніка як одна з головних ознак мінімалізму, у поєднанні з динамічними змінами набуває нового значення, стаючи не засобом заспокоєння, а каталізатором емоційного впливу. За словами автора, ця музика вимагає від слухача активного сприйняття та занурення в її драматичну атмосферу. Вона не просто звучить, а спілкується з аудиторією на глибокому емоційному рівні.

Отже, Скрипковий концерт А. Легкого демонструє новаторське переосмислення мінімалістичного стилю. Поєднання лаконічності структури твору з динамічною насиченістю, експериментальної техніки з віртуозним виконанням, створює оригінальне трактування концертного жанру та засвідчує його модифікацію на сучасному етапі його розвитку.

С. Коган

**«КАМІНЬ МІКЕЛАНДЖЕЛО» ДЛЯ АЛЬТА З ОРКЕСТРОМ ОЛДРЖІХА
ФЛОСМАНА ТА ЙОГО ІНТЕРПРЕТАЦІЙНА ПРОБЛЕМАТИКА**

S. Kogan

**“MICHELANGELO'S STONE” FOR VIOLA WITH ORCHESTRA BY OLDŽICH
FLOSSMAN AND ITS INTERPRETATIONAL PROBLEMS**

Олдржіх Флосман (1925–1998) — чеський композитор, піаніст і драматург, чия творчість суттєво вплинула на розвиток музики ХХ століття. Він поєднував класичні форми з новими музичними течіями, продовжуючи неоромантичну традицію Богуслава Мартіну, Леоша Яначека та Вігезлава Новака. Як прихильник національної культури, Флосман широко використовував народні мотиви та

характерну чеську мелодику, що надавало його музиці емоційної виразності й драматизму. Завдяки майстерному оркеструванню та глибокому розумінню можливостей інструментів його твори залишаються популярними серед виконавців і слухачів. До них належить і його твір для альтя з оркестром «Камінь Мікеланджело» (1975). Натхненням для твору стала творчість чеського альтиста та близького друга Флосмана Любомира Малого.

Цей твір традиційно до творчості Флосмана поєднує класичні й модерністські елементи та відображає глибокий зв'язок музичного та скульптурного мистецтва та філософії. Флосман використовує великий симфонічний оркестр, створюючи багатопасажову звукову тканину з контрастами динаміки, ритму та тембру. Поєднання різних метрів і темпів відображає емоційні коливання митця, а чергування густих оркестрових епізодів із соло альтя підкреслює боротьбу між грубістю каменю та довершеністю мистецтва.

Твір приносить альтистам багато технічних проблем. Вони є ключовими для інтерпретації твору і сприяють його загальному художньому ефекту. Першою проблемою є швидкі пасажі, що вимагають точної артикуляції та координації між руками. Ускладнюють пасажі наявність хроматики та змін зустрічних знаків.

Ще однією значною технічною перешкодою є виконання подвійних нот та акордів. Неправильний розподіл натиску або повороту смичка може зробити акорди нерівномірними або нечистими, оскільки альт потребує особливого контролю над рівновагою між звуками.

Динамічні контрасти є ще одним важливим елементом, що вимагає від виконавця високої майстерності. У творі зустрічаються як надзвичайно тихі звуки, так і гучні частини, що передають драматизм і напруження. Швидка зміна різних динамічних частин без втрати якості звуку є серйозним викликом. Особливо важливо зберігати плавність переходів, щоб музика не звучала уривчасто. Окрім цього, значну роль відіграє використання вібрато та правильне фразування. Вібрато допомагає надати звучанню теплоти та виразності, проте його інтенсивність та частота мають відповідати настрою окремих частин. Надмірне або, навпаки, недостатнє використання вібрато може порушити музичний баланс. Фразування ж дозволяє виразно передати мелодійний розвиток і загальний емоційний зміст твору. Виконавець повинен ретельно продумати, які місця потребують логічного підкреслення, а де варто надати музиці більшої плавності.

Оскільки в цьому творі альт часто виконує мелодійні лінії, надзвичайно важливо зберігати інтонаційну чистоту, особливо в епізодах з оркестром, адже будь-яка неточність в інтонації може вплинути на загальну гармонію звучання. Особливо складними є швидкі зміни тональностей та модуляції, що потребують точного відчуття висоти звуку.

Подолання цих технічних проблем є необхідним для успішної інтерпретації твору Олдржіха Флосмана «Камінь Мікеланджело», оскільки лише досконале володіння інструментом дозволить виконавцю передати всі нюанси та художній задум композитора. Альтисти повинні бути готові витратити значну кількість часу та зусиль на ретельне опрацювання складних пажів, розвиток стійкої техніки гри, вдосконалення артикуляції, інтонації та динамічного балансу. Це вимагає систематичних занять, глибокого розуміння музичної форми та стилю твору, а також уважної роботи над інтерпретаційними деталями. Лише завдяки наполегливій праці та прагненню до майстерності альтист зможе впоратися із цими викликами та донести слухачам емоційно насичений музичний твір в усій його глибині та красі.